

Van roodzwenkgras naar struisgras

Het waarom en hoe van een andere begroening

Groeiplaats

Vaak ervaren wij dat de techniek de basis van het probleem vormt. De opbouw(constructie) middels een technische opbouw, gedocumenteerd vanuit een USGA/STRI/Dutch Green, en de ligging van de green zijn van dien aard dat de groeiomstandigheden voor roodzwenk minder optimaal zijn dan voor grassoorten als struisgras of straatgras. Er is al vaak over geschreven in de literatuur en de vakbladen en in opleidingen op gehamerd, en we herhalen het nog maar een keer: ga uit van de condities die een gewenste grassoort vraagt voor optimale groei, en bouw hiervoor de constructie en schep de juiste condities!

Bij het scheppen van de juiste condities worden in diverse praktijksituaties al de eerste fouten gemaakt. Helaas bouwen we meestal dezelfde constructies greens en hopen dan een gewenste grassoort, meestal roodzwenk, voldoende te laten groeien. In het geval dat er wel een goede constructie is gekozen (zandkeuze met bijbehorende parameters, organischestofgehalte en leemgehalte), gaat het soms mis in het beheer en onderhoud. After construction service[®] is hierbij een term die Dutch Outdoor Concepts hanteert. Maar wanneer het onderhoud reeds in uitvoering is, kan het nog misgaan en dan bestaat er behoefte aan het Dagelijks golfbaanmanagement[®] (Daily

course management[®] is een term die Dutch Outdoor Concepts hierbij gebruikt). Ingegeven door factoren als budget, arbeid, onkunde en/of andere zaken wordt het verkeerde management op het gewenste gras (= roodzwenk) uitgevoerd. Het gevolg is dat het roodzwenk langzaam verdwijnt. Doorzaaien en andere cultuurtechnische werkzaamheden helpen niet om de groeiomstandigheden te verbeteren. Gevolg: struisgras en/of straatgras doen hun intrede, met alle veranderingen en gevolgen van dien. Daarom nog maar eens een geheugensteuntje met betrekking tot de optimale groeiomstandigheden. De gegevens voor roodzwenk of struisgras hebben we in tabel 1 gezet.

Keuzes hebben gevolgen

De keuze voor roodzwenk- dan wel struisgras is mede bepalend voor factoren als: stimp (balrolsnelheid), hardheid (toplaag indrukking van grasbodemgroeiplaats), vlakheid, grasbezetting (densiteit) en de behoefte aan vocht (neerslag en beregening). Dit alles hangt nauw samen met de specifieke eigenschappen van de grond; van groot belang dus om dit allemaal te weten en te bepalen. De balrolsnelheid (stimp) is bij roodzwenkgras lager dan bij struisgras. Dit wordt veroorzaakt door een lagere grasdichtheid en de groeiwijze van de grasplant. Bij roodzwenk (een

Ingegeven door diverse (internationale) stromingen en het opkomende thema 'duurzaamheid', hebben steeds meer golfbanen de afgelopen tien jaar ingezet op het 'begroenen' van de greens met roodzwenkgras. Er komen recent geluiden uit de markt van ontevreden golfbanen en gefrustreerde greenkeepers, met greens die overwegend roodzwenkgras behoren te bevatten, maar meer struisgras en straatgras tonen. Dit beeld, dat greens daadwerkelijk meer straatgras en struisgras hebben en dat dit ter plaatste ook vaak wordt aangetroffen, geeft ons de indruk dat de keuze voor roodzwenkgras niet overal even goed heeft uitgepakt. Waarom is dat, en belangrijker nog: hoe gaan we dat verbeteren?

Auteurs: Peter Klerkx en Maurice Evers, Dutch Outdoor Concepts BV

naaldvormig grastype) en struisgras (bladvormender), en onder andere door lager te maaien (< 5 mm bij struisgras), kan mede daardoor een snelle green worden verkregen. Aanvullend zijn er nog andere werkzaamheden zoals verticaal maaien, rollen en dressen denkbaar om dit te beïnvloeden. Daarnaast zijn door het gebruik en de verwerking van het graszaad (hoeveelheid/groote en kieming) de omstandigheden voor struisgras vaak optimaler dan voor roodzwenkgras.

Nulmetingen uitvoeren

Om vast te kunnen stellen waarom roodzwenk in de bestaande situatie niet kan en/of optimaal wil gedijen, is het noodzakelijk om de bestaande situatie in beeld te brengen. 'Meten is weten' is hier het decreet. Met een nulmeting worden de groeiomstandigheden in kaart gebracht, wat een beeld geeft van de uitgangspunten van de huidige situatie. Mogelijke aanpassingen en/of verbeteringen met behulp van een plan van aanpak hebben voor iedere betrokkene een duidelijke vakmatige basis. Bij zo'n nulmeting kun je denken aan optische aspecten zoals kleur, ziekten en het grassenbestand. Ook kun je de wortelopbouw vaststellen (lengte en wortelleeftijd/haartwortels) en naar verschillende profielen kijken, waaronder gelaagdheid, viltopbouw en samenstelling etc. Zo'n nulmeting kan door verschil-

Type gras	Roodzwenk	Struisgras
Onderwerpen		
Zand (lucht/vocht)	grof (> 300 mu/ droog (16-22%))	matig grof (250-300 mu)/ vochtiger (20-30%)
pH (KCl)	4-6	5-7
Voeding	medium	medium-hoger
Wind (ligging)	veel	weinig-matig
Zoutgehalte (tolerantie)	++	+ 0
Grasdichtheid	laag	Hoog
Bladmassa	laag	Hoog

Tabel 1: groeiplaatsomstandigheden roodzwenk en struisgras.

De bestaande situatie in beeld brengen.

lende partijen in Nederland worden uitgevoerd, waaronder Dutch Outdoor Concepts en IPC Groene Ruimte of het STRI. Deze partijen hebben ieder hun eigen specifieke benadering.

Welke keuze moet ik maken?

Vanuit de analyse van zo'n nulmeting, ondersteund met laboratoriumgegevens, is vast te stellen in hoeverre de waargenomen groeiplaatsomstandigheden afwijken van de situatie die het best past bij roodzwenkgras. Daarbij moet de golfbaan in samenspraak met deskundigen afwegingen maken voor maatregelen op de korte (1 jaar), middellange (1-3 jaar) en lange (5-10 jaar) termijn, het gebruik en de interim-situaties bij het switchen van grassoort. Dat kan zijn: van roodzwenk naar struisgras, maar omgekeerd is ook denkbaar. *Wat betekent zo'n switch?* Een ander beeld (qua kleur en speeltechnische eigenschappen), een andere balrolselnelheid, meer grasbezetting, andere onderhoudswerkzaamheden (in de regel intenser) en een mogelijk betere grasbezetting kunnen het gevolg zijn.

Indien niet wordt geswitcht, wat betekent dat dan? Dan zullen de greens juist aangepakt en behandeld moeten worden om voor roodzwenkgras de juiste groeiplaatsomstandigheden te creëren. En dat betekent bewust kiezen (strategie/

visie) om een aantal beeld- en speeltechnische aspecten anders te benutten, met als resultaat een lichtere groene kleur van het gras, 'bump-and-run'-spel door de hardheid van de topklaag of een lagere balrolselnelheid door een andere grasbezetting.

Communicatie

Het is belangrijk om een en ander zowel intern als naar externe partijen goed te communiceren. Voorkom dat de persoonlijke voorkeuren van individuele baancommissieleden, de complete baancommissie, de coursemanager of de hoofdgreenkeeper de doorslag geven bij de keuze voor de grassoort. Stel een strategie of een visiedocument op, om de doelen en normen te formuleren ten aanzien van de gewenste status van de golfbaan. En met uitstraling bedoelen we: of een golfbaan in de duinen ligt, een bos-, park- of heidebaan is, dan wel een baan met een exclusieve uitstraling met zeer strakke en glad ogende greens. De gewenste status is bepalend voor de keuze van de grassoort.

Ten slotte

Samenvattend: aandacht voor de volgende zaken is van belang, wanneer er vraagtekens zijn bij de keuze voor roodzwenk- of struisgras op de

greens:

- Inventariseer de behoeften (analyses/keuzes).
- Beoordeel de situatie (nulmeting).
- Neem de natuurlijke omgeving in beschouwing (die beïnvloedt het karakter van de baan: duin, bos, park).
- Wat zijn de club/verenigingsdoelstellingen (uitstraling: top, middelmatig, low budget? Het baantype en -niveau? De bezettingsgraad van de baan: championship, openbaar, leden, private?).
- Welke middelen zijn beschikbaar? (geld, arbeid en tijd)
- Schrijf een goed plan van aanpak (design/ beheers-/onderhoudsplan).
- Uitvoeringsfase (controleer en meet!)
- Bijsturen (wijziging/aanpassing plan).
- Resultaat (beoordeling/communicatie).

Maak de juiste keuze op basis van goede afwegingen. Dat maakt het mogelijk om door optimalisatie van de grassoorten en de speelelementen (greens, tees en fairways) gedurende het seizoen en de wedstrijden het gewenste resultaat te behalen. Waarborg de gewenste kwantiteit en kwaliteit door de juiste werkzaamheden uit te voeren en te ondersteunen. Monitoring hoort daarbij!

Gebruikte literatuur

- The Care of the golf course, J.Perris & R.D.C. Evans, 1992, The Sports Turf Research Institute, Bingley, England.
- Golf course presentation, J. Hacker and G. Shiels, 1992, Professional Sportsturf Design, Preston, UK.
- Turfgrass Soil Fertility and Chemical Problems (assessment and management), R.N. Carrow/ D.V. Waddington/P.E. Rieke, 2001, John Wiley & Sons, New Jersey, USA.
- Best Golf Course Management Practices, L.B. Mc Carty, 2005, New Jersey, USA
- Rootzones, Sands and Top dressing materials for Sports turf, S. Baker, STRI, 2006, Bingley, England
- Turfgrass management, A.J. Turgeon, 2002, Pearson Education, New Jersey, USA.
- Turf management for golf courses 2e edition, J. B. Baird, 2002, Chelsea, USA.
- Golfgreens (History, Design and construction), dr. M.J. Hurdzan, 2004, John Wiley & Sons, New Jersey, USA.
- The Golfcourse (planning, design, construction & maintenance), F.W. Hawtree, 1983, Suffolk, England